

بررسی نحوه گذران اوقات فراغت

در بین نوجوانان و جوانان ۱۱-۲۹ ساله استان ایلام

بهروز سپید نامه - اسحاق قیصریان

چکیده :

فراغت شامل فعالیت هایی جدا از اجبارهای شغلی، خانوادگی و اجتماعی است که در آن فرد به میل خود عمل می کند. در نتیجه فراغت، کار یا بیکاری نیست، بلکه یک تجربه با ارزش زندگی است و به قول ارسطو، فراغت جدی ترین مشغله انسان است. نحوه گذران اوقات فراغت نوجوان و جوانان گاه به معضلی جدی برای والدین و برنامه ریزان جامعه تبدیل می شود. اگر از اوقات فراغت به خوبی استفاده شود، می تواند به دورانی اثرگذار در زندگی حال و حتی آینده نوجوانان و جوانان تبدیل شود، ولی در بسیاری از مواقع چنین اتفاقی نمی افتد تا نیمه های شب پای تلویزیون نشستن، ساعت ها بی هدف پشت رایانه بودن، صبح ها تا دیر وقت خوابیدن و بخش عمده روز را با کسالت سپری کردن یک مشکل بارز از نحوه گذران اوقات فراغت جوانان است. با کسب آگاهی از نحوه گذران اوقات فراغت نوجوان و جوانان می توان برای این قشر آینده ساز برنامه ریزی مناسب و اثرگذار تدوین نمود. پژوهش حاضر در پی آن است تا این که چگونگی گذران اوقات فراغت را در بین جوانان ۱۱-۲۹ ساله استان ایلام مورد بررسی قرار دهد و میزان علاقه جوانان ایلامی را به انجام فعالیت در اوقات فراغت مورد اندازه گیری قرار دهد. برای رسیدن به این هدف، پرسشنامه ای مشتمل بر ۳۹ سؤال طراحی و بر اساس فرمول نمونه گیری کوکران در بین ۴۰۰ نفر از جوانان استان ایلام به روش نمونه گیری سهمیه ای توزیع شده است که از حجم مذکور ۱۹۹ نفر زن و ۲۰۱ نفر مرد اختصاص داده شده است. گستره ی سنی پاسخگویان ۱۱ تا ۲۹ سال در نظر گرفته شده است تا دانش آموزان را نیز شامل شود. با توجه به نوع تحقیق، روش پژوهش به صورت پیمایشی انتخاب شده است و در تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمارهای توصیفی، جداول دو بعدی با استفاده از نرم افزار آماری spss، استفاده شده است.

واژگان کلیدی: اوقات فراغت، جوانان، استان ایلام

برای اداره آن عده‌ای دیگر را به خدمت گرفتند، رفته‌رفته هرچه بیشتر به نیروی کار دیگران متکی شدند و خودشان وقت کمتری به این کارها اختصاص دادند، پرسش گذراندن اوقات فراغت - حداقل برای معدود افراد مرفه و عملاً بیکار یا کم‌کار جامعه که از دسترنج دیگران زندگی می‌کردند - به صورت جدی‌تر مطرح می‌شد. در عصر ما، مساله اوقات فراغت و شیوه‌های گذران آن از ابعادی متفاوت با جوامع کهن مطرح شده است. به تعبیر دیگر، امروزه فقط اندیش‌مندان و صاحبان مکتب‌به این قضیه نمی‌اندیشند، بلکه هر کس در هر مقام و پایگاهی به آن فکر می‌کند تا برای گذران اوقات فراغت خود و فرزندانش چگونه برنامه‌ای طرح‌ریزی نماید که سودمند و سازنده باشد. مخصوصاً، به علت توسعه فن‌آوری و استفاده از دستگاه‌های خودکار، روزها و ساعات اشتغال افراد کمتر می‌شود و این فکر بیشتر قوت می‌گیرد که ساعات بیکاری را چگونه باید سپری کرد. (سرمد، ۱۳۷۸). علاوه بر افزایش طول زمان فراغت نسبت به گذشته، پیوند خوردن اوقات فراغت با ساخت سیاسی جامعه نیز از اهمیت زیادی برخوردار است. از یک طرف دولت‌ها به اشکال مختلف از جمله وسایل ارتباط جمعی در زمان اوقات فراغت مردم نفوذ کرده و در جهت سوق دادن مردم در جهت خاص نقش زیادی دارند و از طرف دیگر، مردم انتظار دارند که دولت آن‌ها را در خصوص نحوه گذران اوقات فراغت یاری رساند. براساس دیدگاه بدبینانه آدرنو و مکتب فرانکفورت اوقات فراغت یک مفهوم بورژوازی و ضد فرهنگ است از نظر وی جامعه بورژوازی هر چند با جعل مفهوم اوقات فراغت این تصور را پدید می‌آورد که گویا در لحظه‌ای افراد را به خود وا می‌گذارد اما در واقع نظام‌های عظیم و با قدرت هنری حتی در آن لحظات نیز به تبلیغ ایدئولوژی خود می‌پردازند (سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۱).

یکی از عرصه‌هایی که زندگی روزمره را بازنمایی می‌کند و قدرت و مقاومت را در زندگی انسان‌ها به نمایش می‌گذارد، عرصه‌ی فراغت است. فراغت^۱ عرصه‌ای است که اختیار و آزادی انسان‌ها در آن بیشتر قابل اعمال است. در نتیجه برخلاف کار که انضباط بیشتری را ایجاد می‌کند فضای مناسبی برای مقاومت در برابر رویه‌های فرهنگی جا افتاده و پدید آوردن روال‌ها و کردارهای جدید است. از این رو است که گفته‌اند فراغت می‌تواند فرهنگ ایجاد کند و هویت افراد را آشکار سازد. در عین حال چگونگی گذران اوقات فراغت وسیله‌ای برای پرورش قوای فکری، جسمی و اخلاقی است و عاملی برای جلوگیری از کجروی‌های اجتماعی به شمار می‌رود بطوریکه برخی از پژوهشگران اوقات فراغت را همانند شمشر دو دم می‌دانند که یک لبه آن می‌تواند زمینه‌ساز خلاقیت و لبه دیگر آن عاملی در جهت گرایش به بزهکاری و آسیب اجتماعی باشد (تندنویس، ۱۳۷۵). برخی از پژوهشگران براین باورند که پدیده فراغت در سراسر تاریخ زندگی بشر وجود داشته و خاص زمان مشخصی نیست. اما برخی دیگر فراغت را پدیده‌ای می‌دانند که با تمدن صنعتی پیوند دارد (فکوهی، ۱۳۸۲) اما می‌توان گفت که پدیده اوقات فراغت و نحوه گذران آن تاریخچه‌ای طولانی دارد و با پیدایش نظام صنعتی و افزایش ساعات کار هفتگی، اهمیت ویژه‌ای پیدا کرد. از قراین چنین بر می‌آید که نه فقط گذراندن اوقات فراغت از دیرباز مورد توجه اندیش‌مندان بوده، بلکه می‌توان حدس زد که مردم عادی نیز عملاً به آن توجه داشته‌اند. هرگاه در نگاهی گذرا این موضوع را بر حسب سیر تحول فعالیت‌های اجتماعی بررسی کنیم، در نخستین جوامع متکی به دامداری و کشاورزی چنین مساله‌ای نمی‌توانست مطرح باشد. اما به محض آنکه عده‌ای صاحب دام یا زمین زراعی فراوان شدند و

مسئله‌ی اوقات فراغت بحسب بار در اندیشه فیلسوفان و اندیشمندان غرب مطرح شده است اکنون به حدی پیش رفته‌اند که می‌گویند هماهنگی منتهی جامعه عربی به طرف "تمدن فراغت" پیش می‌رود و ناستی را جامعه یا "تمدن اوقات فراغت" گذاشته و معتقد هستند که باید اوقات فراغت را از اوقات کار جدا کرد به نظر آن‌ها فراغت بیشتر باخوشحالی رابطه‌ی مستقیم دارد در جهان پر تنش امروز که انسان به دلیل مشغله زیاد همواره احساس خستگی می‌کند اهمیت اوقات فراغت بر کسی پوشیده نیست.

ساختار اجتماعی-اقتصادی جامعه جدید به گونه‌ای است که پیوسته بر دغدغه‌ها و اضطراب‌های انسان امروز می‌افزاید و آرامش را از زندگی او می‌رباید این محصول تحولات صنعتی جدید و نظام اجتماعی نوین است. از این رو حاکمیت نظام کار بر زندگی انسان جامعه صنعتی برای اندیشمندان این نگرانی را ایجاد کرده است که همزیستی انسان و ماشین سرانجام به بی‌روح شدن و ابزارگی شدن انسان بینجامد برای رهایی انسان از دام از خودبیگانگی به طرح موضوع اوقات فراغت در مقابل کار صادرات گردید همچنین لازمه فعالیت مؤثر، تجدید قوا است که برای تجدید قوا و کارایی بیشتر، توجه به اوقات فراغت ضروری و لازم است توجه و تیار به اوقات فراغت مربوط به یک قشر خاص است اما از آنجایی که جامعه ما یک جامعه جوان است و سهم جمعیت جوان استان ایلام نسبت به کل جمعیت استان در مقایسه با استان‌های دیگر کشور در رتبه نخست قرار دارد (تزدیک به ۴۰ درصد کل جمعیت) - ایجاد امکانات و تعبیه الگو برای گذران اوقات فراغت نوجوانان و نوجوانان نقش مؤثری در شکل گیری شخصیت آنان و

همین‌طور سبزندگی جامعه دارد. نکته قابل توجه دیگر این که مهمترین نیاز جوانان صرفاً ازدواج یا اشتغال نیست بلکه عینی سازی اوقات فراغت برای آنان اهمیت ویژه‌ای دارد فعالیت‌های فراغتی در واقع برای یک نوجوان محلی برای آزمون و خطا و تجربه اندوختی اجتماعی است پژوهش‌های انجام شده در ایران نشان دهنده‌ی آن است که بسیاری از انحرافات و بزهکاریهای نوجوانان و جوانان به واسطه عدم وجود برنامه صحیح در گذران اوقات فراغت پدید می‌آید که این امر به دلیل فقدان آگاهی والدین و کمبود یا نبود امکانات فراغتی مناسب است. هر چند فراغت نتیجه گزینش آزاد انسان در برابر فرصت‌های زندگی است ولی عدم توجه به نحوه گذران آن به فاجعه منجر خواهد شد پژوهش‌های متعددی درباره چگونگی گذران اوقات فراغت در نزد قشر نوجوان و جوان کشور صورت گرفته است اما در این پژوهش‌ها به دلیل تفاوت در هدف و روش تحقیق، نتایج متفاوتی بدست آمده است که در این قسمت به برخی از آن‌ها اشاره خواهد شد. یافته‌های این پژوهش‌ها نشان می‌دهد که نوع فعالیت‌های پسران و دختران در اوقات فراغت متفاوت است در حالیکه پسران بیشتر به فعالیت‌های همچون انواع ورزش‌ها پرداخته، دختران به فعالیت‌هایی مانند کتاب خواندن، تماشای تلویزیون، گوش دادن به رادیو روی آورده‌اند که به حرکات جسمانی زیادی نیاز ندارند (لطیفیان، ۱۳۷۲). به نظر می‌رسد که رسانه‌های همگانی تلویزیون و به میزان کمتری رادیو نقش مهمی در پر کردن اوقات فراغت نسل جوان داشته باشد هر چند که یافته‌های برخی پژوهش‌ها ورزش را به عنوان اولویت اول فعالیت‌های اوقات فراغت برای پسران ذکر کرده‌اند (جهاد دانشگاهی اهواز، ۱۳۶۷) ولی با توجه به سهم دختران در

تمایشای تلویزیون و تا حدودی گوش دادن به رادیو می توان گفت که این رسانه ها نقش مهمی در پر کردن اوقات فراغت نسل جوان دارند یافته های یکی از پژوهش ها نشان می دهد که در روزهای معمولی، تلویزیون ۶۴ درصد و رادیو ۳۰ درصد بیننده و شنونده داشته اند (دیلمقانی و رحیمی، ۱۳۶۵)، ورزش هم یکی از فعالیت هایی است که در اوقات فراغت توجه زیادی به آن می شود البته کمبود امکانات ورزشی سبب می شود که دختران کمتر به فعالیت های ورزشی بپردازند.

مطالعه مطالب غیر درسی نیز به عنوان یکی از فعالیت هایی است که در اوقات فراغت به آن پرداخته می شود در مطالعه ای که عطاری در سال ۱۳۷۳ در اصفهان انجام داده، نشان داده است که بیش از ۹۰ درصد دختران و بیش از ۷۰ درصد پسران نمونه مورد بررسی به مطالعه پرداخته اند (عطاری، ۱۳۷۳)، رفتن به سینما و تئاتر یکی دیگر از فعالیت های اوقات فراغت است. در پژوهشی که درباره دانش آموزان در اهواز صورت گرفته است نتایج نشان می دهد که آزمون دنی ها عا می سه بار به سینما می روند (جهاد دانشگاهی اهواز، ۱۳۶۷) در مطالعه دیگر در شیراز، سینما اولویت ششم را در بین فعالیت های اوقات فراغت از نظر پاسخگویان داشته است (لطیفیان، ۱۳۷۶)، توجه به سبک های فرهنگی در گذران اوقات فراغت نیز در برخی از پژوهش ها مورد بررسی قرار گرفته است در مطالعه فاسمی در ایلام، سرکشی و عیادت از خویشان و نزدیکان مقام اول را در بین سایر فعالیت های اوقات فراغت حائز بوده است (فاسمی، ۱۳۷۳)، از دیگر فعالیت هایی که نسل جوان به آن می پردازد قدم زدن و گردش در خیابان و پارک است در مطالعه ی لطیفیان، قدم زدن در بین سایر فعالیت های مورد مطالعه ی مقام چهارم را حائز بوده است (لطیفیان، ۱۳۷۳)، مسافرت نیز یکی دیگر از فعالیت های اوقات فراغت است در پژوهش جهاد دانشگاهی اهواز، گزارش شده است که ۶۷ درصد از دانش

آموزان حدود ۳۰ روز در تابستان به مسافرت می روند. در مطالعه ای که به وسیله ی سرمد (۱۳۷۸) انجام شده است، عمده ترین فعالیت های دانشجویان در اوقات فراغت، مطالعه ی کتاب، ۹۳ درصد، گوش دادن به رادیو ۳۳ درصد و رفتن به سینما ۱۰ درصد بوده است.

* نقش ورزش در گذران اوقات فراغت دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی ناکستان * عنوان پژوهشی است که به وسیله ی رحمانی و همکارانش در سال ۱۳۸۵ انجام گرفته است. نتایج این تحقیق نشان می دهد که میانگین اوقات فراغت دانشجویان چهار ساعت بوده است که از نظر زمان صرف شده به ترتیب به تماشای تلویزیون، گوش دادن به موسیقی، هم صحبتی با دوستان، مطالعه غیردرسی، ورزش کردن و استفاده از رایانه پرداخته می شد، اما فعالیت فراغتی مورد علاقه به ترتیب عبارت از: استفاده از رایانه، ورزش کردن و گوش دادن به موسیقی بوده است، ورزش در اوقات فراغت پسران رتبه ی دوم و برای دختران در رتبه نهم قرار داشته است به طور کلی می توان گفت فعالیت های غیرحرکتی سهم عمده ای در اوقات فراغت دانشجویان داشته است (رحمانی، ۱۳۸۵، ۲۳)، شاید یکی از مطالعاتی که نحوه گذران اوقات فراغت ایرانیان را به طور کامل نشان داده، مطالعه ای است که فریدون نندلوبی در سال ۱۳۸۵ انجام داده است. یافته های حاصل از مطالعه وی نشان می دهد که تلویزیون اولین فعالیت در اوقات فراغت و هم صحبتی دومین فعالیت است. ورزش اولین فعالیت فراغتی مورد علاقه مردم است و بین میزان اوقات فراغت و رضایت مندی از گذران برداختن به ورزش رابطه معنی داری وجود داشته است. میزان اوقات فراغت مردم شهرنشین ایران ۳/۵ ساعت بوده است که با میزان اوقات فراغت در کشورهای توسعه یافته برابر است. بر اساس یافته های این پژوهش، مردم استان های بزد و سیستان و بلوچستان کمترین (۲/۳ ساعت) و مردم استان های ایلام (۴ ساعت) لرستان و مرکزی (۳/۹ ساعت)

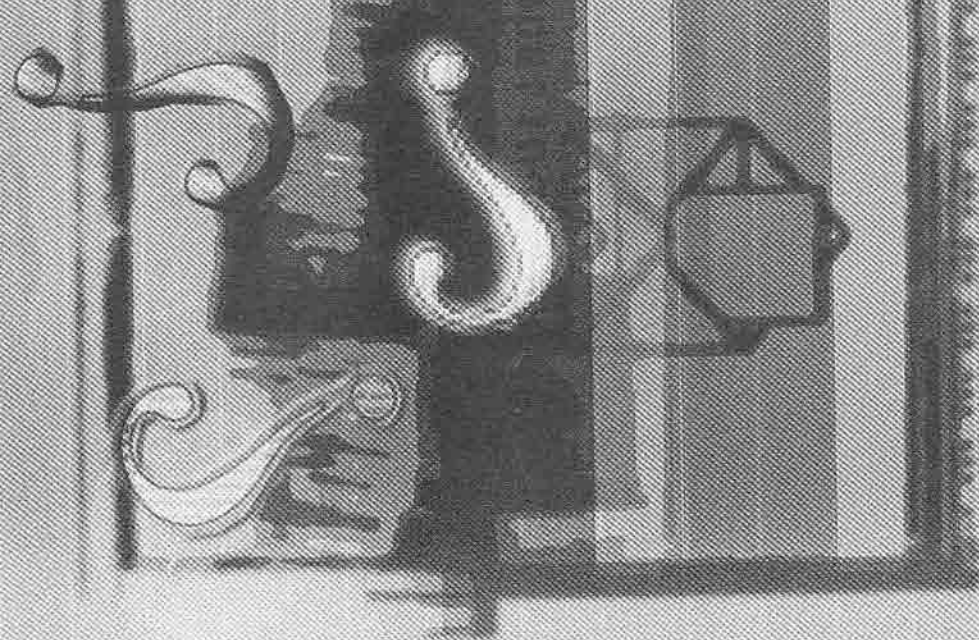
بیشترین میزان اوقات فراغت داشته اند (تندلویس، ۱۳۸۵، ۱۱۵). نتایج پژوهش های صورت گرفته در مورد اوقات فراغت نشان دهنده ی این واقعیت است که گذران اوقات فراغت در بین اقشار مختلف و در جوامع مختلف تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار می گیرد و در تعمیم یافته ها بایستی جنب احتیاط را نگه داشت. با توجه به اهمیت زمان اوقات فراغت و برنامه ریزی در مورد آن، مطالعه حاضر به بررسی نحوه گذران اوقات فراغت در بین نوجوانان و جوانان ۱۱-۲۹ ساله استان ایلام می پردازد.

رهیافت نظری

موضوع اوقات فراغت از جنبه مسائلی است که مورد بحث و بررسی صاحب نظران علوم تربیتی، روان شناسان، جامعه شناسان و تمام افرادی که در حوزه تعلیم و تربیت خود را سهیم می دانند، بوده است. انسان در پرتو پیشرفت صنعت و تکنولوژی و پدید آمدن دستگاهها و ابزار مختلف ماشینی روز به روز با اوقات حالی و فراغت بیشتری مواجه می شود. زیرا به جای آن که مثل گذشته، هفته های ده ساعت صرف کارهای پر مشقت و طاقت فرسا کند، با بهره گرفتن از امکانات جدید و پرداختن به امور آسان تر و کوتاه تر - که در هفته به پنجاه ساعت هم نمی رسد - بهره بیشتر و مناسب تری از مواهب زندگی می برد. امروزه بیشتر جامعه شناسان و اقتصاددانان بر این باور هستند، که تحول و پیشرفت عصر جدید به سوی «تمدن فراغت» در حرکت است. اوقات فراغت از دو کلمه اوقات و فراغت تشکیل شده است. اوقات جمع وقت به معنی هنگام، گاه و زمان ها است (عمید، ۱۷۳). فراغت در لغت به معنی آسودگی و آسایش است و معمولاً در مقابل استغالات و درگیری های روزمره که نوعاً

موجب خستگی می شود به کار می رود. در فرهنگ معین فراغت به معنی پرداختن از فراغ، آسایش و استراحت و فراغت داشتن منظور آسوده بودن و آرامش داشتن است (فرهنگ فارسی معین، جلد اول). صاحب نظران و دانشمندان علوم مختلف درباره معنای اصطلاحی آن به یک- تعریف مشترکی دست پیدا نکرده اند، ولی می توان تعریف گروه بین المللی جامعه شناسی را تعریف مناسبی تلقی کرد. این گروه اوقات فراغت را چنین تعریف کرده است: «اوقات فراغت مجموعه ای از استغالات است که فرد کاملاً به رضایت خاطر یا برای استراحت یا برای تفریح یا به منظور توسعه ی آگاهی ها و یا فراگیری غیر انتفاعی و مشارکت اجتماعی داوطلبانه، بعد از رهایی از الزامات شغلی، خانوادگی و اجتماعی به آن می پردازد». با این تعریف می توان نتیجه گرفت که اوقات فراغت فرصت مناسبی را در اختیار انسان می گذارد تا خستگی کار روزانه را از تن خویش بیرون کند و با انگیزه ی بهتر و پابازایی نیرو و آمادگی بیشتر، به فعالیت های خود ادامه دهد. تعریف های مختلفی درباره اوقات فراغت شده است که مفهوم آن را پیچیده و ارائه ی تعریفی مشخص از آن را دشوار می سازد. با این حال به برخی از این تعریف ها اشاره می شود: از نظر چارلز برايت پیل^۱، اوقات فراغت زمانی است که اجباراً برای برآوردن نیازهای کاری و معیشتی مصرف می شود. اوقات فراغت زمانی است که می توانیم آنچه را که انجام می دهیم انتخاب کنیم. اوقات فراغت زمان آزاد است. بر اساس نظر کمیته ی اوقات فراغت در سمینار ملی رفاه اجتماعی، فراغت بخش رهایی از وظایف اساسی است. این وظایف شامل کار برای تأمین معیشت و وظایف اساسی است که از جامعه، خانواده و مذهب نشت می گیرد (موظف رستمی، ۱۳۷۹). دومارویه جامعه شناس فرانسوی می گوید اوقات فراغت مجموعه ی فعالیت هایی است که شخص پس از ارضایی از تعهدات و تکالیف شغلی،

۱- Charles Berit Peal

روش تحقیق

با توجه به ماهیت موضوع پژوهش، این پژوهش توصیفی بوده و به شکل میدانی صورت گرفته است. به منظور آوری اطلاعات مورد نیاز پرسشنامه ۳۹ گویه ای به وسیله ی نویسندگان ساخته شده و به وسیله ی پرسشگران در بین افراد نمونه توزیع شده است.

جامعه و نمونه آماری تحقیق

جامعه آماری مشتمل بر افراد ۲۹-۱۱ ساله استان ایلام می باشد که بر اساس اطلاعات و آمارهای موجود، ۲۵۸۲۵۶ نفر (۴۷ درصد جمعیت استان) می باشند. بر اساس فرمول نمونه گیری کوکران حجم نمونه ای برابر ۴۰۰ به دست آمد که به روش نمونه گیری سهمیه ای در بین افراد نمونه توزیع شده است. از حجم مذکور تعداد ۱۹۹ نفر زن و ۲۰۱ نفر به مردان اختصاص یافته است. با توجه به تقسیمات آموزش و پرورش، استان ایلام دارای ۷ شهرستان و ۷ منطقه می باشد، لذا از بین شهرستان ها ۵ شهرستان و از بین مناطق، ۳ منطقه انتخاب و به صورت تصادفی پرسشنامه ها توزیع شده اند.

خانوادگی و اجتماعی با میل و اشتیاق به آن می پردازد و غرضش استراحت، تفریح، توسعه ی دانش یا به کمال رسانیدن شخصیت خویش یا به ظهور رساندن استعداد، خلاقیت ها و یا بالاخره بسط مشارکت آزادانه در اجتماع است. (بهنام، ۱۳۴۸). جامعه شناسان برای فراغت به معنی امروزی دو شرط قائل اند: ۱- فعالیت باشد فارغ از اجبارهای اجتماعی مذهبی و عمومی که در آن نوعی گزینش یا انتخاب آزاد مطرح است. ۲- این که کاری که فرد از طریق آن معیشت خود را تأمین می کند از سایر فعالیت ها باید جدا باشد. از نظر جامعه شناسان فراغت، واقعیتی است تازه که با جامعه صنعتی و پدیده شهرنشینی بوجود آمده است و آن را نمی توان با بیکاری قرون گذشته مقایسه کرد. (سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۱، ۴۹) کارکردگرایان در خصوص اوقات فراغت کوشیده اند تا کارکرد هر یک از موارد مربوط به گذران اوقات فراغت را بر سایر بخش ها و امور مختلف اجتماعی مشخص کنند. از دیدگاه کارکردگرایان تلویزیون به عنوان یک رسانه ارزشها و هنجارها را به شرکت کنندگان انتقال می دهد و بدین وسیله به یکپارچگی جامعه کمک می کند همچنین در موارد دیگر اوقات فراغت به حفظ و ارتقای ارزشهای اجتماعی، هنجارها، منزلت ها و نقش ها کمک می نماید. (همان).

پاسخگویان ساعت ۸ صبح از خواب بیدار شده و ساعت ۲۳ می خوابند. براساس ۱۵ ساعت وقت جهت انجام فعالیت های مورد نظر و اوقات فراغت در اختیار دارند. اگر میانگین طول مدت فعالیت فرد را ۸ ساعت در روز در نظر بگیریم، حاصل تفریقی معادل ۷ ساعت بدهت خواهد آمد که اوقات فراغت افراد محسوب خواهد شد که اگر برنامه ریزی خاصی برای آن انجام نگیرد ضایع خواهد گشت. پاسخگویان اظهار نموده اند که در زمان اوقات فراغت دوست دارند به ترتیب اولویت به فعالیت های زیر بپردازند:

- ۱- ورزش
- ۲- مطالعه
- ۳- تفریح و سرگرمی
- ۴- فعالیت هنری
- ۵- تماشای فیلم و تلویزیون

۶- بازی های رایانه ای

زمان حدود ۱۵ تا ۳۰ دقیقه و مردان حدود ۲ ساعت از وقت روزانه ی خود را به ورزش اختصاص می دهند البته کاهش محسوس ساعات ورزش مردان نسبت به مردان ممکن است بر اثر محدودیت ها و معذوریت های فرهنگی موجود در جامعه باشد. زمان ورزش های مورد علاقه ی خود را به ترتیب اولویت والبال، کوهنوردی، بدنپتون و مردان، فوتبال، شنا و کوهنوردی داشته اند. پاسخگویان در طول روز به طور متوسط ۳۰ الی ۶۰ دقیقه به موسیقی گوش می دهند البته در این میان مردان تمایل بیشتری به گوش دادن موسیقی نشان داده اند. موسیقی مورد علاقه ی پاسخگویان - از نظر شکلی - به ترتیب اولویت: موسیقی و آواز محلی ۲- موسیقی و آواز اصیل ایرانی ۳- موسیقی و آواز کردستانی و از نظر محتوایی ابتدا موسیقی شاد و آنگاه موسیقی ملایم دانسته و نسبت به موسیقی غربی و خوانندگان قبل از انقلاب تمایل چندانی نشان نداده اند البته در این میان روپکرد افراد به موسیقی باب بنابین است. در خصوص موسیقی و آواز کردستانی اکثر پاسخگویان زن اظهار نموده اند:

که به ندرت گوش می دهند و حدود ۴۳ درصد مردان تمایل خود را به موسیقی و آواز یاد شده اعلام نموده اند. حدود ۵۸ درصد پاسخگویان اظهار داشته اند که در طول شبانه روز ۱ الی ۲ ساعت از وقت خود را به تماشای ویدئو و CD اختصاص می دهند. ۷۲ درصد اظهار داشته اند که از اینترنت هیچ استفاده ای نمی نمایند. ۵۴ درصد آنان نیز از کامپیوتر بهره نمی گیرند و تنها ۳۰ درصد آنان ۱ الی ۲ ساعت از وقت خود را با کامپیوتر سپری می کنند. ممکن است کمبود امکاناتی نظیر رایانه یا کلفی نت یکی از عوامل دسترسی نلذک افراد به اینترنت باشد.

۹۳ درصد پاسخگویان از ماهواره استفاده نمی نمایند البته چنین وضعیتی بیشتر پیامد عدم بهره مندی افراد از دستگاه ماهواره می باشد. ۷۲ درصد نیز به برنامه های رادیو گوش نمی دهند. در این حالت رادیو در استان ایلام رسانه ای با حداکثر اهمیت ۱۸ درصدی نزد موجدان و جوانان به حساب می آید. ضمناً ۵۲/۲ درصد آنان به تماشای برنامه های تلویزیون می پردازند و علاقمندی خود را - به ترتیب اولویت - نسبت به برنامه های تلویزیون بدین صورت دانسته اند:

الف) زنان: ۱- سریال های ایرانی ۲- فیلم های ایرانی ۳- طنز ۴- موسیقی و آواز ۵- مسابقه و سرگرمی

ب) مردان: ۱- برنامه های ورزشی ۲- سریال های ایرانی ۳- طنز ۴- فیلم های خارجی ۵- فیلم های ایرانی فیلم های مورد علاقه ی آنان به ترتیب اولویت: ۱- فیلم های ایرانی عصر حاضر ۲- فیلم های خارجی دوبله شده ۳- فیلم های علمی و آموزشی. اعلام شده است لازم به ذکر است که این انتخاب ها از بین مقولات متعددی - که هر کدام بیانگر بخشی از برنامه های معمول صدا و سیما می باشند - صورت گرفته است. در خصوص برنامه های

ورزشی صدا و سیما، حدود ۴۶/۵ درصد پاسخگویان زن اظهار نموده اند که علاقه ی اندکی به دیدن فیلم های ورزشی دارند به عنایت دیگر از بین اولویت های ششگانه دیدن برنامه های ورزشی تلویزیون جزء اولویت دهم پاسخگویان زن بوده است. حدود ۷۲/۴ درصد پاسخگویان مرد اظهار نموده اند که علاقه مندی زیادی به دیدن فیلم های ورزشی دارند لذا در این میان تفاوت مشهودی بین نگرش زنان (مخالفت) و نگرش مردان (موافقت) وجود دارد چینی امری باید منتظر برنامه ریزان امور نوجوانان و جوانان قرار گیرد تا جمعیت هدف زنان را با مقوله ی ورزشی آشتی دهند و از نظریت

علاقه مندی مردان نسبت به امر ورزشی جهت تسهیل سازی اوقات فراغت آنان بهره جویند. در خصوص دیدن مسابقات ورزشی ۸۲/۵ درصد زنان به دیدن مسابقات ورزشی نمی روند و این امر ممکن است بر اساس معذوریتهای و محدودیت های موجود باشد. شایان توجه است که مسابقات ورزشی بانوان در استان ایلام- مانند مسابقات ورزشی مردان همواره در حال اجراء است و نوجوانان و جوانان (دختر) می توانند از آن ها دیدن نمایند. در مقابل ۵۷/۴ درصد نوجوانان و جوانان مرد از مسابقات ورزشی دیدن می کنند.

جدول شماره ۱- اولویت بندی علاقه مندی پاسخگویان تست به فیلم های برنامه های تلویزیون به تفکیک جنس

اولویت - جنس	زن	مرد	کل
اول	سریال ایرانی	ورزشی	سریال ایرانی
دوم	فیلم ایرانی	سریال ایرانی	طنز
سوم	طنز	طنز	فیلم ایرانی
چهارم	موسیقی و آواز	فیلم خارجی	ورزشی
پنجم	مسابقه و سرگرمی	فیلم ایرانی	موسیقی و آواز
ششم	کودک	موسیقی و آواز	فیلم خارجی
هفتم	دینی و مذهبی	سریال خارجی	مسابقه و سرگرمی
هشتم	سریال خارجی	مسابقه و سرگرمی	سریال خارجی
نهم	فیلم خارجی	علمی	کودک
دهم	ورزشی	کودک	علمی
یازدهم	علمی	آموزشی	دینی و مذهبی
دوازدهم	اجتماعی	دفاع مقدس	اجتماعی
سیزدهم	ادبی و هنری	دینی و مذهبی	آموزشی
چهاردهم	آموزشی	اختیار و تقسیم	دفاع مقدس
پانزدهم	دفاع مقدس	اجتماعی	اختیار و تقسیم
شانزدهم	اختیار و تقسیم	ادبی و هنری	ادبی و هنری

مطالعات انجام در خصوص میزان و نوع مطالعه نوجوانان و جوانان استان بیانگر این مطلب است که :
روزنامه: حدود ۵۰/۳ درصد پاسخگویان زن، ۴۳/۱۰ درصد پاسخگویان مرد و ۴۶/۴ درصد تمامی پاسخگویان اظهار نموده اند که در طول روز حدود نیم الی یک ساعت از وقت خود را به مطالعه ی روزنامه اختصاص می دهند. حدود ۴۳/۴ درصد کل پاسخگویان گفته اند که در طول روز اصلاً روزنامه نمی خوانند. در این میان علاقه مندی پاسخگویان به برنامه های اخبار و تفسیر سیاسی سیما جزء اولویت پانزدهم از اولویت های شانزده گانه بوده است با توجه به ضرورت تعمیق بینش سیاسی جوانان چنین وضعیتی قابل تأمل می باشد.

مجله: حدود ۳۸ درصد پاسخگویان زن اظهار نموده اند که تا حد زیادی مجله مطالعه می کنند. حدود ۳۳ درصد پاسخگویان مرد اعلام کرده اند که گاهی از اوقات به مطالعه مجله می پردازند. در این میان تفاوتی میان تمایل زنان به مطالعه مجله و تمایل اندک پاسخگویان مرد مشاهده می شود. مشاهدات صورت گرفته نیز مؤید این امر است که زنان بیشتر از مردان مجله مطالعه می کنند. شاید فقدان دسترسی به مجلات متنوع و جذاب از عوامل اقبال کمتر به مجله در مقایسه با عدد ۴۳/۶ درصدی اقبال به روزنامه باشد.

کتاب های غیر درسی: حدود ۴۳/۵ درصد پاسخگویان زن اظهار نموده اند که گاهی از اوقات به مطالعه کتاب های غیردرسی می پردازند. اما حدود ۵۰ درصد مردان گفته اند که به ندرت به مطالعه ی کتب غیردرسی مبادرت می نمایند. به طور کلی ۴۲/۱ درصد پاسخگویان تمایل اندک خود را به مطالعه کتب غیردرسی در طول هفته اظهار نموده اند.

مراجعه به کتابخانه: حدود ۶۷/۲ درصد پاسخگویان زن، ۸۱ درصد پاسخگویان مرد و به طور کلی ۷۴/۵ درصد تمامی پاسخگویان اظهار داشته اند که در طول هفته هیچگاه قسمتی از وقت خود را در کتابخانه

نگذرانده اند. تمایل اندک پاسخگویان به مطالعه کتب غیردرسی است نیز می تواند مؤید این امر باشد. یکی از موارد گذران اوقات فراغت، مراجعه به پارکها، اماکن تفریحی و دید و بازدید از خویشاوندان است. در این خصوص پاسخگویان مرد هر دو هفته یکبار و زنان ماهی یکبار به پارک یا مجموعه های تفریحی مراجعه نموده و وقت خود را در آنجا صرف گپ زدن با دوستان می نمایند. زنان ترجیح می دهند که به اتفاق خانواده و مردان دوست دارند که به اتفاق دوستان به پارک بروند. شاید محدودیت ها و معذوریت های فرهنگی یکی از موانع حضور دختران به اتفاق دوستانشان در پارکها و مجموعه های تفریحی باشد. پاسخگویان هفته ای یکبار یا چند بار به دیدن اقوام و بستگان می روند. چنین امری بیانگر نوعی گسترش عاطفی در تعاملات اجتماعی است و کیفیت بخشی و جهت دهی و الگو سازی در این حیطه دارای ارزش بالایی جهت برنامه ریزی فرهنگی اجتماعی است.

هنر: از دیگر عرصه های گذران جهت مند اوقات فراغت نوجوانان و جوانان است. بر اساس یافته های پژوهش حدود ۶۴/۵ درصد پاسخگویان زن، ۷۸ درصد پاسخگویان مرد و به طور کلی ۷۱/۸ درصد تمامی پاسخگویان اظهار داشته اند که در طول هفته اصلاً فعالیت هنری انجام نمی دهند بر این اساس تنها ۲۶/۲ درصد پاسخگویان در طول هفته فعالیت هنری داشته اند که در این میان سهم زنان بیشتر از مردان می باشد. مهم ترین اولویت های هنری مورد علاقه ی آنان: ۱- خوشنویسی ۲- هنرهای دستی ۳- تئاتر ۴- موسیقی ۵- خیاطی ۶- شعر و نویسندگی بوده و سایر رشته های هنری مورد استقبال چندانی قرار نگرفته است.

مشاهدات تجربی بیانگر این امرند که قسمتی از اوقات فراغت نوجوانان و جوانان به گردش در خیابان و بازدید از مراکز خرید سپری می شود. بر اساس نتایج به دست آمده حدود ۶۰ درصد نوجوانان جوانان در طول روز نیم تا یک ساعت از وقت خود را

پاسخگویان زن، ۳۶/۱ درصد پاسخگویان مرد و ۳۶/۹ درصد تمامی پاسخگویان اظهار نموده اند که در طول سال (غیر از ایام تابستان) در برنامه های اردویی سازمان ها، ادارات و نهادها شرکت نموده اند. در این میان ذکر این نکته ضروری است که حدود ۶۳ درصد افراد تاکنون از برنامه های اردویی ادارات بهره ای نبرده اند و نیز در اجرای برنامه های اردویی نوعی عدالت توزیعی بین دو جنس مشاهده می گردد در صورتی که به دلیل محدودیت های موجود فراروی دختران استان ضرورت توجه بیشتر به دختران در برنامه های مذکور دو چندان می نماید.

صرف قدم زدن در خیابان و بازدید از مراکز خرید می کنند البته در این میان سهم زنان بیشتر از مردان می باشد. اکثر پاسخگویان هیچ وقت به کافه تریا، قهوه خانه و چایخانه نمی روند. حدود ۶۸ درصد آنان به صورت دو هفته یکبار یا ماهی یکبار غازم مناطق خوش آب و هوا و اماکن مقدس و زیارت اهل قبور می شوند. البته تمایل افراد به سپری نمودن لحظات خود در مناطق خوش آب و هوا، بیشتر از زیارت اهل قبور بوده است. در طول ایام سال غیر از ایام تابستان برخی از ادارات و نهادها اقدام به برگزاری اردو می نمایند. حدود ۳۷/۷ درصد

جدول شماره ۲ - میزان شرکت پاسخگویان در برنامه های اردویی ادارات و سازمانها در غیر از ایام تابستان به تفکیک جنس

میزان جنس	اصلاً	۱ بار	۲ بار	۳ بار	۴ بار و بیشتر	جمع
زن	۶۲/۳	۲۳/۳	۶/۹	۵	۲/۵	۱۰۰
مرد	۶۳/۹	۱۴/۱	۱۱/۵	۶/۸	۳/۷	۱۰۰
جمع	۶۳/۱	۱۸/۳	۹/۴	۶	۳/۱	۱۰۰

ب) نگرش پاسخگویان مرد

اول: پایگاه های مساجد

دوم: تربیت بدنی

سوم: آموزش و پرورش

چهارم: سپاه و بسیج پنجم: سایر ادارات و نهادها

ج) نگرش کلی

اول: پایگاه های مساجد

دوم: آموزش و پرورش

سوم: سایر ادارات و نهادها

چهارم: تربیت بدنی و سپاه بسیج (مشترک)

با توجه به داده های به دست آمده، میزان

سرویس دهی ادارات، سازمانها و نهادهای

پنجگانه از لحاظ اجرای برنامه های اردویی در

طول سال (غیر از ایام تابستان) به تفکیک

جنس به شرح زیر می باشد.

الف) نگرش پاسخگویان زن

اول: پایگاه های مساجد

دوم: آموزش و پرورش

سوم: سپاه و بسیج

چهارم: سایر ادارات

پنجم: تربیت بدنی

افراد اظهار نموده اند که بیشتر به ادارات، نهادهای و سازمان‌های زیر جهت غنی سازی اوقات فراغت خود مراجعه نموده اند:

نوجوانان و جوانان در خلال سال (عمر از ایام تابستان) از برنامه های غنی سازی اوقات فراغت ادارات، سازمان ها و نهادهای بهره می گیرند. بر اساس بررسی به عمل آمده

جدول شماره ۳ - رتبه بندی ادارات و نهادهایی که جوانان و نوجوانان در ایام غیر تابستان در برنامه های غنی سازی اوقات فراغت شرکت می کنند.

اداره/جنس	آموزش و پرورش	تربیت بدنی	سج	مساجد	کمیته امداد	ارشاد اسلامی	سازمان تبلیغات	کانون پرورش	بنیاد شهید	هلال احمر	جمع
زن	۱۲/۳	۱۳/۲	۱۶/۶	۱۵/۵	۲/۶	۶/۳	۲/۹	۱۰/۶	۲/۶	۱۵/۵	۱۰۰
مرد	۱۰/۴	۲/۱	۱۷/۶	۱۷/۱	۳/۴	۶/۷	۴/۴	۷/۵	۲/۶	۹/۳	۱۰۰
جمع	۱۱/۳	۱۷/۳	۱۷/۱	۱۶/۳	۳	۶/۵	۴/۶	۹	۲/۶	۱۲/۲	۱۰۰

درصد های مقابل هر مورد بیانگر حاصل تقریب میزان رضایت از سطح ناراضیاتی پاسخگویان است بر این اساس با رتبه ی هشتم پاسخگویان رضایت خود را از موارد یاد شده اعلام نموده اند. از رتبه ی نهم به بعد که جهت درصد ها منفی می شود پاسخگویان ناراضیاتی خود را از موارد یاد شده اعلام نداشتند.

رتبه ی اول: ساعات برگزاری ۲۶/۳+

رتبه ی دوم: تعداد برنامه ها ۱۸/۹+

رتبه ی سوم: طول مدت برنامه ها ۱۸/۲+

رتبه ی چهارم: مکان برگزاری ۱۳/۸+

رتبه ی پنجم: نحوه اطلاع رسانی ۱۳/۴+

رتبه ی ششم: تخصص مربیان ۶/۸+

رتبه ی هفتم: برگزاری مسابقات ۷/۱+

رتبه ی هشتم: تنوع برنامه ها ۰/۸+

رتبه ی نهم: اردو ها و بازدید های منطقه ای ۱/۴-

رتبه ی دهم: اردو ها و بازدید های درون استانی ۹/۸-

رتبه ی یازدهم: امکانات ۱۰/۲-

رتبه ی دوازدهم: پذیرایی ۱۶/۶-

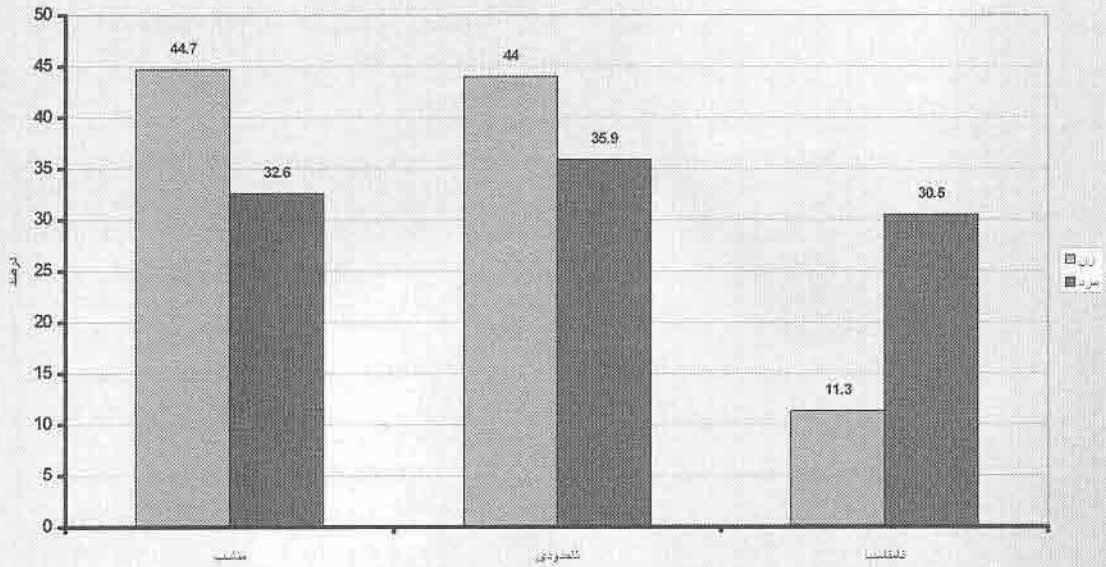
رتبه ی سیزدهم: اردو ها و بازدید های بیرون استانی ۲۵/۵-

۱- تربیت بدنی ۲- سج ۳- مساجد ۴- هلال احمر ۵- آموزش و پرورش ۶- کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ۷- فرهنگ و ارشاد اسلامی ۸- سازمان تبلیغات اسلامی ۹- کمیته امداد ۱۰- بنیاد شهید و امور خواران و ایثارگران

لازم به ذکر است که بنیاد شهید و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان دارای مخاطب خاص بوده که ممکن است جزء نمونه آماری قرار نگرفته باشند تا نظر آنان در رتبه بندی اثرگذار باشد.

ارزیابی عملکرد:

حدود ۲۴/۷ درصد پاسخگویان زن و ۲۲/۶ درصد پاسخگویان مرد و ۲۹/۱ درصد تمامی پاسخگویان عملکرد پایگاه های تابستانی را مناسب ارزیابی نموده اند. لازم به ذکر است چنین سطح ناراضیاتی، پایین تر از چارک دوم یعنی ۵۰ درصد (سطح متوسط) بوده، لذا در راستای ارتقا سطح رضایت افراد می باید تدابیر خاصی اندیشیده شود. چنین سطح رضایتی را از نظر رتبه بندی موارد می توان از قرار زیر دانست.

زیر شاهد این تنوع نگرشی به تفکیک شهرستان‌ها و مناطق هستیم.

میزان رضایت نوجوانان و جوانان سطح استان از برنامه‌های غنی‌سازی اوقات فراغت به یک مقدار نبوده است لذا با توجه به داده‌های جدول

جدول شماره ۴- ارزیابی پاسخگویان از برنامه‌های غنی‌سازی اوقات فراغت به تفکیک شهرستان

سکونت	ارزیابی	مناسب	تا محدود	نامناسب	جمع
ایلام		۴۴/۸	۳۹	۱۶/۲	۱۰۰
آبدانان		۳۱	۳۷	۳۲	۱۰۰
مهران		۴۳/۴	۳۴/۸	۲۱/۸	۱۰۰
ملکشاهی		۴۰	۴۰	۲۰	۱۰۰
شیروان		۴۰	۴۶/۷	۱۳/۳	۱۰۰
دهلران		۳۳/۳	۳۷	۳۰/۷	۱۰۰
دره شهر		۳۰/۳	۴۸/۵	۲۱/۲	۱۰۰
بدره		۳۰/۴	۴۳/۵	۲۶/۱	۱۰۰
جمع		۳۸/۳	۴۰/۱	۲۱/۶	۱۰۰

با کم نمودن درصد رضایت شهرستان‌ها و مناطق از میزان درصد نارضایتی آنان و بر اساس حاصل تفریق سطح رضایتشان، رتبه بندی زیر به دست می آید:

رتبه ی اول : شهرستان ایلام (۲۸۱۶+)

رتبه ی دوم : منطقه شیروان (۲۶۷+)

رتبه ی سوم : شهرستان مهران (۲۱۶+)

رتبه ی چهارم : منطقه ملکشاهی (۲-)

رتبه ی پنجم : شهرستان دره شهر (۹/۱+)

رتبه ی ششم : منطقه بدره (۴/۴+)

رتبه ی هفتم : شهرستان دهگلان (۲/۶+)

رتبه ی هشتم : شهرستان آبدان (۱+)

با توجه به یافته های به دست آمده میزان رضایت نوجوانان و جوانان شهرستان‌ها و مناطق حوزه شمالی استان از عملکرد برنامه های غنی سازی اوقات فراغت نسبت به حوزه جنوبی بیشتر

می باشد.

پاسخگویان در پاسخ به این سؤال که کدامیک از ادارات و نهادها را در امر برگزاری پایگاه های ثابتی موفق ارزیابی می کنید به ترتیب اولویت موارد زیر را ذکر نموده اند:

۱- سپاه و بسیج

۲- هلال احمر

۳- آموزش و پرورش

۴- تربیت بدنی

۵- کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

۶- کمیته امداد امام خمینی (ره)

۷- سازمان تبلیغات اسلامی

۸- بنیاد شهید و امور ایثارگران

پاسخگویان عملکرد ادارات سازمان‌ها و نهادهای متولی امر غنی سازی اوقات فراغت را به شرح زیر رتبه بندی نموده اند:

شورای عالی پژوهش و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

جدول شماره ۵ - رتبه بندی عملکرد ادارات، سازمان‌ها و نهادهای دولتی در امر غنی سازی اوقات فراغت از دیدگاه پاسخگویان به تفکیک جنس

رتبه	زن	مرد	کل
اول	هلال احمر	سپاه و بسیج	سپاه و بسیج
دوم	سپاه و بسیج	هیچکدام	هلال احمر
سوم	آموزش و پرورش	تربیت بدنی	آموزش و پرورش
چهارم	تربیت بدنی	آموزش و پرورش	تربیت بدنی
پنجم	هیچکدام	هلال احمر	هیچکدام
ششم	کمیته امداد	کانون پرورش فکری	کانون پرورش فکری
هفتم	کانون پرورش فکری	سازمان تبلیغات اسلامی	کمیته امداد
هشتم	سازمان تبلیغات اسلامی	کمیته امداد	سازمان تبلیغات اسلامی
نهم	بنیاد شهید	بنیاد شهید	بنیاد شهید

روشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

البته همانگونه پستتر از این ذکر شد کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و بنیاد شهید و امور جانبازان و ایثارگران دارای مخاطب خاصی خود بوده که ممکن است جزء نمونه بی آماری این پژوهش قرار نگرفته باشند.

پاسخگویان رشته های مورد نیاز خود را در پایگاه های تابسانی به تفکیک جنسیت از فرار زیر دانسته اند:

- الف) زنان: ۱- ورزش ۲- رایانه ۳- اردو ۴- موسیقی ۵- هنرهای دستی ۶- انگلیسی ۷- هنرهای تجسمی ۸- سینما و تئاتر
- ب) مردان: ۱- ورزش ۲- رایانه ۳- موسیقی ۴- اردو ۵- انگلیسی ۶- سینما و تئاتر ۷- هنرهای تجسمی ۸- شعر و داستان ۹- هنرهای دستی

جدول شماره ۶- نیازسنجی رشته ها و فعالیت هامورد نظر در پایگاه های تابستانی به تفکیک شهرستان ها و مناطق

رتبه	ایلام	آبدانان	مهران	ملکشاهی	شیروان	دهلران	دره شهر	بدره
اول	ورزش	ورزش	رایانه	رایانه	ورزش	ورزش	رایانه	رایانه ورزش
دوم	رایانه	موسیقی	ورزش	ورزش	رایانه	رایانه	موسیقی	موسیقی سینما و تئاتر
سوم	موسیقی	رایانه	اردو	انگلیسی	اردو	انگلیسی	انگلیسی	هنرهای تجسمی شعر و داستان انگلیسی اردو
چهارم	اردو	انگلیسی اردو	موسیقی	اردو	موسیقی	موسیقی	شعر و داستان سینما و تئاتر هنرهای دستی	هنرهای دستی
پنجم	انگلیسی	هنرهای تجسمی	سینما و تئاتر	موسیقی	انگلیسی	شعر و داستان	هنرهای دستی ورزش	-
ششم	هنرهای دستی هنرهای تجسمی	سینما و تئاتر	انگلیسی	شعر و داستان سینما و تئاتر	شعر و داستان هنرهای دستی	اردو	اردو	-
هفتم	سینما و تئاتر	شعر و داستان	هنرهای تجسمی	هنرهای دستی	شعر و داستان	هنرهای دستی	-	-
هشتم	شعر و داستان	هنرهای دستی	شعر و داستان	هنرهای تجسمی	سینما و تئاتر	سینما و تئاتر	-	-
نهم	-	-	هنرهای دستی	-	هنرهای تجسمی	هنرهای تجسمی	-	-

غنی سازی اوقات فراغت که توسط ادارات و نهادهای ذریبط برگزار می شود رضایت نسبی دارند، اما در این میان میزان رضایت نوجوانان و جوانان حوزه شمالی استان بیشتر از حوزه جنوبی می باشد که در خصوص دلایل آن می بایست مطالعه شود.

پیشنهادات

انجام هر تحقیقی معمولاً همراه با ارائه پیشنهاداتی است که با استفاده از آن‌ها می توان وضعیت موجود را بهبود بخشید. بر اساس نتایج مطالعه حاضر به منظور غنی سازی اوقات فراغت نوجوانان و جوانان و توجه به نیازهای آن‌ها لازم است به موارد زیر توجه بیشتری شود:

- با توجه به حساسیت های قشر مورد مطالعه ، لازم است غنی سازی اوقات فراغت آن ها مورد توجه جدی قرار گیرد و عدم توجه به آن عواقب فرهنگی- اجتماعی قابل توجهی به دنبال خواهد داشت.

- ورزش اولویت اول نوجوانان و جوانان استان ایلام در گذران اوقات فراغت می باشد، لذا لازم است به منظور جوابگویی به این نیاز ، سازمان های متولی ورزش به بهبود کمیّت و کیفیت فضاهای ورزشی توجه بیشتری داشته باشند.

- استفاده بهینه و مناسب از اینترنت می تواند به عنوان یکی از فعالیت های نوجوانان و جوانان ایلامی در اوقات فراغت باشد که با توجه به پوشش کم شبکه اینترنت در استان ، چنین امکانی برای جوانان وجود ندارد.

- با توجه به اینکه نوجوانان و جوانان حوزه جنوبی استان از کارایی برنامه های فراغتی ادارات و نهادهای ذریبط رضایت کمتری دارند، لازم است با بازنگری در نحوه اجرای برنامه ها و تنوع در رشته های مورد دلخواه آن‌ها، میزان رضایت آن‌ها را افزایش داد .

- با توجه به جدول نیازسنجی رشته های مورد نیاز شهرستان ها ، لازم است به برنامه ها و فعالیت های اوقات فراغت در زمینه رایانه و ورزش توجه بیشتری شود .

نوجوانان و جوانان استان ایلام ورزش، تفریح و سرگرمی را جزء اولویت های خود در گذران اوقات فراغت می دانند. آنان به طور متوسط در طول شبانه روز ۳۰ الی ۶۰ دقیقه به موسیقی گوش می دهند. موسیقی مورد علاقه ی آنان موسیقی و آواز محلی و آنگاه موسیقی اصیل است و این امر نکته ی قابل تأملی در بحث هویت یابی بشمار می رود. هر چند که تمایلات بعدی آنان متوجه موسیقی و آواز استان های همجوار است. آنان در طول شبانه روز ۱ الی ۲ ساعت از وقت خود را به تماشای CD اختصاص می دهند.

تنها درصد اندکی از نوجوانان و جوانان از اینترنت بهره می گیرند که در خوشبینانه ترین حالت می توان این عامل را ناشی از کمبود امکانات شبکه ای تلقی نمود. بهره گیری ۵۴ درصدی از تلویزیون بیانگر آن است که می توان از قدرت این رسانه در تکوین فرایند اجتماعی شدن نوجوانان و جوانان بهره جست. سریال ها و فیلم های ایرانی جز اولویت های اساسی آنان بوده است، اما در این میان برنامه های دینی و مذهبی در اولویت های بعدی افراد قرار گرفته اند که بیانگر نوعی جایجایی نظام رتبه بندی ارزش های افراد در خلال یک دوره مشخص زمانی است. لازم به ذکر است که تحقیقات صورت گرفته در استان نیز مؤید بروز نوعی شکاف نسلی میان والدین و فرزندانشان می باشد. گرایش افراد به مطالعه روزنامه در طول شبانه روز متوسط بوده و افراد روزانه حدود نیم ساعت از وقت خود را به این امر اختصاص می دهند. مطالعه ی کتاب های غیر درسی نیز چندان مورد اقبال نوجوانان و جوانان واقع نشده، آنان دوست دارند قسمتی از وقت خود را به گردش در خیابان و بازدید از مراکز خرید اختصاص دهند تا مراجعه به کتابخانه.

میزان مراجعه نوجوانان و جوانان به قهوه خانه های سنتی و کافه تریا اندک بوده و تمایل زیاد آنان به گردش هفتگی در مکان های خوش آب و هوا می توانند بیانگر نوعی روحیه ی برون گرایانه باشد که در شرایط فعلی استان که بسیاری از آسیب های اجتماعی ناشی از درونگرایی افرادند ، مناسب ارزیابی می شود. پاسخگویان از کارایی برنامه های

منابع و مأخذ:

- بهنام ، جمشید (۱۳۴۸) مقدمه ای بر جامعه شناسی ایران ، انتشارات خوارزمی ، تهران .
- تندنویس ، فریدون (۱۳۷۵) نحوه گذران اوقات فراغت دانشجویان دانشگاه‌های کشور با تأکید بر فعالیت های ورزشی ، پایان نامه دکتری مدیریت تربیت بدنی ، دانشگاه تهران .
- تندنویس ، فریدون (۱۳۸۵) جایگاه ورزش در اوقات فراغت مردم ایران ، پژوهش در علوم رفتاری ، شماره چهارم
- جهاد دانشگاهی اهواز (۱۳۶۸) بررسی نحوه گذران اوقات فراغت دانش آموزان پسر راهنمایی شهر اهواز در تابستان ۱۳۶۸ ، جهاد دانشگاهی اهواز .
- رحمانی ، (۱۳۸۵) نقش ورزش در گذران اوقات فراغت دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی تاکستان ، پژوهش در علوم ورزشی ، شماره دوازدهم .
- دومازویه ، ژوفرو (۱۳۵۷) مقدمه ای بر جامعه شناسی فراغت . ترجمه اسدی ، علی ، فصلنامه فرهنگ و زندگی ، شماره ۱۲ .
- دیلمقانی ، شهناز و دیگران (۱۳۶۴) میزان مطلوبیت برنامه های صدا و سیما در بین مردم ، واحد تحقیقات صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران ، تهران .
- سازمان ملی جوانان (۱۳۸۱) بررسی اوقات فراغت در بین جوانان کل کشور ، تهران .
- سرمد ، غلامعلی (۱۳۷۸) دانشجویان و اوقات فراغت ، فصلنامه ی آینه پژوهش ، شماره اول .
- عطاری ، عباس (۱۳۷۴) چگونگی و انواع راه های گذران اوقات فراغت دانش آموزان شهر اصفهان و حومه ، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی اصفهان ، اصفهان .
- عمید ، حسن (۱۳۸۱) فرهنگ فارسی عمید ، امیرکبیر ، تهران .
- فکوهی ، ناصر (۱۳۸۲) اوقات فراغت و شکل گیری شخصیت فرهنگی ، نامه انسان شناسی ، پاییز و زمستان ۱۳۸۲ ، تهران .
- قاسمی ، یارمحمد (۱۳۷۳) بررسی اوقات فراغت جوانان شهر ایلام ، اداره کل آموزش و پرورش استان ایلام
- لطیفیان ، مرتضی (۱۳۶۶) شناخت و مقایسه برخی مشکلات و خصوصیات نوجوانان دانش آموز در دو سطح مختلف شیراز .
- معین ، محمد (۱۳۷۵) فرهنگ فارسی معین ، تهران .
- موظف رستمی ، محمد علی (۱۳۷۹) اصول برنامه ریزی اوقات فراغت ، گویه ، تهران .